

Република Србија

ПРЕКРШАЈНИ СУД У ВАЉЕВУ

I Су бр. 1/15-75

Датум:12.06.2015. године

Ваљево

ОБАВЕШТЕЊЕ У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ УЗБУЊИВАЧА

У складу са одредбом члана 14. став 4. Закона о заштити узбуњивача ("Службени гласник РС", бр. 128/2014 – у даљем тексту: Закон), Председник Прекршајног суда у Ваљеву, Зоран Стефановић, овим путем обавештава запослене о правима која имају према наведеном закону.

Закон је ступио на снагу 04.12.2014. године, а примењује се од 05.06.2015. године. Законом је уређен поступак узбуњивања, као и заштита узбуњивача.

1. ПОСТУПАК УЗБУЊИВАЊА

УЗБУЊИВАЊЕ је откривање информација о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера.

УЗБУЊИВАЧ је физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, поступком запошљавања, коришћењем услуга државних и других органа, носилаца јавних овлашћења или јавних служби, пословном сарадњом и правом власништва на привредном друштву.

Узбуњивање може бити: унутрашње, спољашње и узбуњивање јавности.

УНУТРАШЊЕ УЗБУЊИВАЊЕ је откривање информације послодавцу.

СПОЉАШЊЕ УЗБУЊИВАЊЕ је откривање информације овлашћеном органу, а **УЗБУЊИВАЊЕ ЈАВНОСТИ** је откривање информације средствима јавног информирања, путем интернета, на јавним скуповима или на други начин којим се обавештење може учинити доступним јавности.

У поступку унутрашњег узбуњивања узбуњивач може да поднесе информацију која садржи податке о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину и податке ради спречавања штете великих размера. Информација може да садржи потпис узбуњивача и његове податке, а може да буде и анонимна.

ПОСЛОДАВАЦ ИМА СЛЕДЕЋЕ ОБАВЕЗЕ:

- 1) да, у оквиру својих овлашћења, предузме мере ради отклањања утврђених неправилности у вези са информацијом;
- 2) да, у оквиру својих овлашћења, заштити узбуњивача од штетне радње, као и да предузме неопходне мере ради обустављања штетне радње и отклањања последица штетне радње;
- 3) не сме предузимати мере у циљу откривања идентитета анонимног узбуњивача;
- 4) да свим радно ангажованим лицима достави писмено обавештење о правима из овог закона;
- 5) да одреди лице овлашћено за пријем информације и вођење поступка у вези са узбуњивањем.

ПОСТУПАК УНУТРАШЊЕГ УЗБУЊИВАЊА

Поступак унутрашњег узбуњивања започиње достављањем информације послодавцу.

Послодавац је дужан да поступи по информацији без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема информације, као и да обавести узбуњивача о исходу поступка по његовом окончању, у даљем року од 15 дана од дана окончања поступка.

Послодавац је дужан да, на захтев узбуњивача, пружи обавештења узбуњивачу о току и радњама предузетим у поступку, као и да омогући узбуњивачу да изврши увид у списе предмета и да присуствује радњама у поступку.

Послодавац, који има више од десет запослених, дужан је да донесе општи акт којим ће уредити поступак унутрашњег узбуњивања и то најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона (најкасније до 4.12.2015. године).

Послодавац је дужан и да одреди лице које је овлашћено за пријем информација и вођење поступка у вези са узбуњивањем.

Услов за могућност примене Закона код послодавца, посебно у вези са доношењем општег акта и одређивањем лица које је овлашћено да прима информације и води поступак код послодавца, јесте доношење подзаконског акта (правилника) од стране надлежног министарства у року од три месеца од дана ступања на снагу Закона.

2. ЗАШТИТА УЗБУЊИВАЧА

Законом је забрањено спречавање узбуњивања као и предузимање штетене радње према узбуњивачу.

ШТЕТНА РАДЊА је свако чињење или нечињење у вези са узбуњивањем којим се узбуњивачу или лицу које има право на заштиту као узбуњивач угрожава или повређује право, односно којим се та лица стављају у неповољнији положај.

У поступку унутрашњег узбуњивања послодавац **не сме чињењем или нечињењем да стави узбуњивача у неповољнији положај у вези са узбуњивањем**, а нарочито ако се неповољнији положај односи на:

- запошљавање;
- стицање својства приправника или волонтера;
- рад ван радног односа;
- образовање, оспособљавање или стручно усавршавање;
- напредовање на послу, оцењивање, стицање или губитак звања;
- дисциплинске мере и казне;
- услове рада;
- престанак радног односа;
- зараду и друге накнаде из радног односа;
- учешће у добити послодавца;
- исплату награде и отпремнине;
- распоређивање или премештај на друго радно место;
- непредузимање мера ради заштите због узнемиравања од стране других лица;
- упућивање на обавезне здравствене прегледе или упућивање на прегледе ради оцене радне способности.

Одредбе општег акта којима се узбуњивачу ускраћује или повређује право, односно којима се ова лица стављају у неповољнији положај у вези са узбуњивањем, ништаве су.

Узбуњивач има право на заштиту, у складу са Законом, ако:

- 1) изврши узбуњивање код послодавца, овлашћеног органа или јавности на начин прописан законом;
- 2) открије информацију у року од једне године од дана сазнања за извршену радњу због које врши узбуњивање, а најкасније у року од десет година од дана извршења те радње;
- 3) би у тренутку узбуњивања, на основу расположивих података, у истинитост информације, поверовало лице са просечним знањем и искуством као и узбуњивач.

У случају наношења штете узбуњивачу због узбуњивања, узбуњивач има право на **НАКНАДУ ШТЕТЕ** у складу са законом који уређује облигационе односе, а узбуњивач има право на **СУДСКУ ЗАШТИТУ** уколико је према њему учињена штетна радња.

СУДСКА ЗАШТИТА се остварује подношењем тужбе за заштиту у вези са узбуњивањем надлежном суду, у року од шест месеци од дана сазнања за предузету штетну радњу, односно три године од дана када је штетна радња предузета. У поступку судске заштите надлежан је виши суд према месту предузимања штетне радње или према месту пребивалишта тужиоца

Заштита података о личности узбуњивача

Лице које је овлашћено за пријем информације дужно је да, штити податке о личности узбуњивача, односно податке на основу којих се може открити идентитет узбуњивача, осим ако се узбуњивач не сагласи са откривањем тих података, а у складу са законом који уређује заштиту података о личности.

Лице овлашћено за пријем информације дужно је да приликом пријема информације, обавести узбуњивача да његов идентитет може бити откривен надлежном органу, ако без откривања идентитета узбуњивача не би било могуће поступање тог органа, као и да га обавести о мерама заштите учесника у кривичном поступку. Ако је у току поступка неопходно да се открије идентитет узбуњивача, лице овлашћено за пријем информације дужно је да о томе, пре откривања идентитета, обавести узбуњивача.

Забрана злоупотребе узбуњивања

Злоупотребу узбуњивања врши лице које:

- достави информацију за коју је знало да није истинита;
- поред захтева за поступање у вези са информацијом којом се врши узбуњивање тражи противправну корист.

У Ваљеву , дана 12.06.2015.године

Председник Прекршајног суда

Зоран Стефановић
